

решений или других признаков художественного языка; операторские решения в порнографической фото- и кинопродукции, отсутствие индивидуализации диалогов действующих лиц, их скудность или полное отсутствие. В свою очередь, эксперт-психолог должен решать вопрос о характере и степени психологического воздействия на потенциального потребителя исследуемых материалов, наличие или отсутствие пропаганды насилия, жестокости, нетрадиционных и искаженных форм сексуальных отношений.

Ключевые слова: судебная искусствоведческая экспертиза, эксперты материалы эротического и порнографического содержания.

Karpinska N. Problematic Aspects of the Judicial Expertise of Artistic Works. The article highlights judicial characteristics of art expertise, analyzes some negative trends that affect its efficiency. The author claims that the main research goals of psychological and art examination/expertise of the artistic/image materials, films of a pornographic nature are the identification of the artistic, historical and cultural value of the object under study, the tendencies and the degree of influence of these works of art on the consciousness or the unconscious sphere of the individual or the population as a whole. The main tasks of the art expert during the judicial complex psychological and art examination are: to ascertain the presence or absence of the main signs of pornography, unambiguousness of the portrayed or depicted material and decide whether they contain the metaphorical or figurative meaning or other stylistic means of the artistic language or not; to identify operator's personal options as to the pornographic photo-or-cinema production, whether there is a dialogue individualization of the characters or its complete absence. On the other hand, an expert-psychologist must solve the problems concerning the nature and the degree of the psychological impact of the materials under examination on the potential consumer, the presence/availability or absence of propaganda of violence, cruelty, unconventional and distorted forms of sexual relationships.

Key words: judicial art expertise, experts, materials of erotic and pornographic content.

УДК 343.126

О. Крикунов

Неефективність досудового розслідування як підстава для відсторонення слідчого від здійснення кримінального провадження

У статті аналізується законодавчий термін «неефективність досудового розслідування» (п.8 ч.2 ст. 36 КПК), що виступає суперечливою підставою для відсторонення слідчого від здійснення кримінального провадження. Розглянуто наукові підходи, прецеденти Європейського Суду з прав людини, слідчо-прокурорську практику. На ґрунті проведеного дослідження зроблено висновок, що тільки комплексний аналіз результатів роботи слідчого по розкриттю злочину, викриттю винних осіб, відшкодування шкоди потерпілим, а також суттєвих особливостей конкретного провадження (його обсягу, складності, специфіки методики та тактики розслідування, кількості та поведінки учасників), часової тривалості та стану процесуальних строків дозволяє об'єктивно визначити, чи є розслідування ефективним.

Ключові слова: слідчий, прокурор, керівник органу розслідування, неефективність досудового розслідування, відсторонення слідчого, кримінальне провадження.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією із підстав для відсторонення слідчого від подальшого здійснення кримінального провадження законодавець вважає неефективність досудового розслідування. На нашу думку, це комплексне оціночне поняття, що ситуативно констатується суб'єктами відомчого контролю, прокурорського нагляду, слідчими судьями. Оскільки ця дискреційна підстава припускає власне тлумачення прокурором, керівником органу розслідування, то не можна виключати суб'єктивізму при її застосуванні, що саме по собі є ризикованим підходом. До того ж, це може використовуватися як зовні законна форма втручання у діяльність слідчого.

Формулювання мети та завдань статті. Для уникнення цих негативів необхідно

напрацювати науково обґрунтований підхід до тлумачення терміну «неефективність досудового розслідування», що є метою цієї роботи.

Завданнями цієї статті вважаємо: 1) аналіз наукових підходів, прецедентної практики Європейського Суду з прав людини щодо оцінки ефективності роботи слідчого; 2) відстежити тенденції слідчо-прокурорської практики щодо усунення слідчого від подальшого розслідування з аналізованої підстави; 3) сформулювати власну науково-обґрунтовану позицію, пропозиції щодо вдосконалення чинного КПК, практики його застосування.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. І.Ю. Локтіонов слушно вказує, що зі змісту п. 2 ч. 2 ст. 39 КПК України постає питання, коли саме можна стверджувати, що слідчий неефективно проводить досудове розслідування. Відповісти на нього складно, оскільки нормативно критерії неефективності розслідування не визначені. Отже, можна по-різному тлумачити даний правовий термін. На практиці це може призвести до того, що деякі із керівників органу досудового розслідування будуть зловживати своїм повноваженням, приймаючи рішення про відсторонення того чи іншого слідчого від проведення розслідування. Причини можуть бути різні, у тому числі і заінтересованість керівника у тому, щоб кримінальне провадження здійснював певний слідчий [1, с. 307-308]. З приводу висловленого бачення варто вказати, що, на нашу думку, нормативного визначення критеріїв ефективності здійснення досудового розслідування як певного загального стандарту бути не може через об'єктивні та суб'єктивні особливості окремих кримінальних правопорушень та процесу їх розслідування. Крім того, вибір слідчого, який буде розслідувати кримінальне провадження, і так є компетенцією керівника органу досудового розслідування згідно із п.1 ч.2 ст. 39 КПК України.

На нашу думку, безсумнівними проявами неефективного розслідування є пасивна позиція, бездіяльність слідчого щодо використання арсеналу можливих та необхідних слідчих (розшукових) дій, невиконання письмових вказівок прокурора-процесуального керівника. У прокурорській практиці нами було виявлено приклади використання цього засобу кримінально-процесуальних санкцій.

Перший заступник керівника прокуратури м. Луцьк радник юстиції О. Юрченко направив начальнику слідчого відділу Луцького відділу поліції ГУНП у Волинській області полковнику поліції О.С. Карпуку письмову вказівку усунути від подальшого здійснення розслідування кримінального провадження №12016030010003040 від 07.07.2016 р. слідчу О.Я. Пацюк. Вивченням матеріалів провадження встановлено, що досудове розслідування у вказаному кримінальному провадженні слідчої СВ Луцького відділу поліції ГУНП в області О.Я. Сацюк проводиться неефективно. Так, з моменту внесення відомостей до ЄРДР вказаний працівник поліції не проведено жодної слідчої дії, з метою всебічного, повного та неупередженого встановлення обставин, що є необхідними для прийняття об'єктивного рішення. В зв'язку з вищевказаним, на підставі п. 8 ч. 2 ст. 36 КПК України прокурор О. Юрченко вимагав відсторонити слідчу О.Я. Сацюк від проведення досудового розслідування у вказаному кримінальному провадженні та призначити іншого слідчого, про що повідомити місцеву прокуратуру з одночасним направленням копій підтверджуючих документів [2].

Підставою вимоги замінити слідчого через неефективність розслідування у іншому кримінальному провадженні були невиконані слідчим письмові вказівки прокурора підготувати та надати тактичний план розслідування, про вжиття процесуальних дій. Перший заступник керівника місцевої прокуратури радник юстиції О. Юрченко направив заступнику начальника СВ Луцького ВП ГУНП у Волинській області капітану поліції Найдичу А.О. подання із вимогою здійснити заміну слідчого СВ Луцького ВП ГУНП у Волинській області І.В. Терещука у зв'язку із неефективним проведенням розслідування кримінального провадження № 42012020010000029 від 12.12.2012 р. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 364 КК України, за фактом зловживання службовим становищем Луцьким міським головою М.Я. Романюком. Вказану вимогу було обґрунтовано наступними фактами порушень вимог КПК: 11.03.2016 р. процесуальним керівником було надіслано матеріали кримінального провадження № 42012020010000029 від 12.12.2012 р. з вимогою складення детального плану досудового розслідування вищевказаного кримінального провадження з зазначенням обставин, які підлягають дослідженню та переліку слідчих дій у ньому, про що необхідно було інформувати місцеву прокуратуру у строк до 15.03.2016 р. Крім того, 09.02.2016, 19.02.2016 р. у вказаному провадженні процесуальним керівником надавались письмові вказівки з встановленням контрольного терміну повідомлення прокурора про результати їх виконання - 19.02.2016 р. та 21.03.2016 р. відповідно. В супровідному листі до зазначених вказівок повідомлялось, що хід досудового розслідування у вказаному провадженні перебуває на контролі прокуратури Волинської області та керівника Луцької місцевої прокуратури. Станом на 21.03.2016 р. відповідні

відомості в Луцьку місцеву прокуратуру не надійшли. Крім того, встановлено, що слідчий І.В. Терещук самоусунувся від виконання покладених на нього КПК України обов'язків, зокрема, щодо забезпечення ефективного та своєчасного проведення досудового розслідування, здійснення кримінального провадження у розумні строки та виконання вказівок прокурора, в результаті чого такі вказівки по даній час безпідставно лишаються невиконаними. На цих підставах прокурор О. Юрченко, керуючись ст. 39 КПК України, вимагав негайно вирішити питання про відсторонення слідчого І.В. Терещука від проведення досудового розслідування у кримінальному провадженні № 42012020010000029 у зв'язку з неефективним досудовим розслідуванням та призначити іншого слідчого, про що інформувати місцеву прокуратуру. До вказаної вимоги прокурор О. Юрченко дав вказівку заступнику начальника СВ Луцького ВП ГУНП у Волинській області капітану поліції А.О. Найдичу забезпечити вжиття вичерпних заходів для активізації досудового розслідування, виконання вказівок процесуального керівника, забезпечення якісного та своєчасного проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення об'єктивної істини у провадженні і повідомити місцеву прокуратуру про результати розслідування [3]. На нашу думку, у останньому пункті наведеного подання було вказано на підстави для притягнення слідчого І.В. Терещука до дисциплінарної відповідальності за неналежне виконання посадових обов'язків.

Оцінка ефективності досудового розслідування, на нашу думку, має оцінюватися у кожному конкретному випадку диференційовано. З змісту чинного КПК очевидно, що слідчий несе відповідальність за законність та своєчасність розслідування (ч.1 ст. 40 КПК). Проте чи можна стверджувати, що дотримання лише цих вимог слідчим забезпечить ефективність його роботи? На наш погляд, при оцінці ефективності досудового розслідування варто виходити із стану виконання таких завдань кримінального провадження, як захист потерпілих, суспільства та держави від кримінальних правопорушень та забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений (ст. 2 КПК) у конкретному провадженні. Тобто, ефективність розслідування слід пов'язувати із поточними результатами доказової діяльності слідчого, перспективами викриття осіб, що причетні до вчинення кримінального правопорушення та притягнення їх до кримінальної відповідальності, відшкодування шкоди потерпілим. На оцінку ефективності розслідування повинна впливати також складність встановлення обставин провадження, поведінка його учасників, процесуальні строки здійснення розслідування.

Висловлена позиція, як видається, співзвучна із практикою ЄСПЛ, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Розглянемо деякі узагальнення цих поважних судів щодо ефективності досудового розслідування. Насамперед, ефективність розслідування передбачає виконання державою обов'язку його офіційно провести у необхідному обсязі, а не формально, встановивши обставини злочину та винних осіб. Зокрема, у справі «Машенко проти України» від 11.06.2015 року [4] було вказано, що за наявності підстав припускати вчинення злочину держава має забезпечити ефективне офіційне розслідування (див., наприклад, рішення у справах «Шіліх проти Словенії» (*Šilih v. Slovenia*) від 9 квітня 2009 року [5], та «Олейнікова проти України» (*Oleynikova v. Ukraine*) від 15 грудня 2011 року [6]). Це не є обов'язком досягнення результату, але обов'язком вжиття заходів. Органи влади повинні вживати усіх розумних і доступних їм заходів для забезпечення збирання доказів, які стосуються події. Будь-який недолік у розслідуванні, який підриває його здатність встановити винних осіб, може суперечити стандарту ефективності розслідування (див., наприклад, рішення у справі «Муравська проти України» (*Muravskaya v. Ukraine*) від 13 листопада 2008 року [7]). У справі «Гонгадзе проти України» ЄСПЛ наголосив, що «...розслідування повинно також бути ефективним у тому розумінні, що воно має бути здатне привести до ... встановлення і покарання відповідальних осіб (рішення у справі «Гонгадзе проти України» (*Gongadze v. Ukraine*) від 11 травня 2014 р. [8]).

Крім того, ефективність розслідування слід оцінювати з точки зору стандарту розумного строку провадження. У справі «Космат та інші проти України» від 15.01.2015 року [9] суд нагадав, що «ефективність розслідування включає вимоги щодо оперативності та розумної швидкості. Навіть якщо існують перешкоди або труднощі, які перешкоджають прогресу розслідування у конкретній ситуації, оперативне реагування національних органів влади є надзвичайно важливим для підтримання громадської віри в їхню відданість принципам верховенства права та їхню здатність запобігати проявам сприяння незаконним діям або терпимості до них» (див. рішення від 9 квітня 2009 року у справі «Шіліх проти Словенії») [5]. «Крім того, з перебігом часу перспектива проведення будь-якого ефективного розслідування зменшується» (рішення від 17 жовтня 2013 року у справі

«Поживотько проти України» [10].

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ у свою чергу звернув увагу правозастосовників на те, що «з урахуванням практики Європейського суду з прав людини складність кримінального провадження визначається з урахуванням кількості підозрюваних, обвинувачуваних та кримінальних правопорушень, щодо яких здійснюється провадження; кількості учасників провадження (потерпілих, свідків тощо); правової кваліфікації кримінального правопорушення; наявності на момент початку досудового розслідування відомостей щодо конкретної особи, яка ймовірно вчинила кримінальне правопорушення; характеру обставин, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні; меж доказування; обсягу матеріалів досудових розслідувань, що об'єднані в одному провадженні; необхідності призначення експертиз, їх складності; обсягу та специфіки процесуальних дій, необхідних для всебічного та повного дослідження обставин кримінального правопорушення; необхідності отримання міжнародної допомоги в рамках кримінального провадження тощо. Оцінюючи поведінку учасників кримінального провадження, слід враховувати належне виконання ними своїх процесуальних обов'язків (зокрема, щодо явки за викликом слідчого, прокурора, судовим викликом; дотримання умов обраного запобіжного заходу; надання у передбачених законом випадках доказів тощо); існування випадків зловживання процесуальними правами тощо. При цьому слід враховувати, що використання процесуальних прав, зокрема, заявлення клопотань, скарг, не може розцінюватися як перешкодження здійсненню провадження, за винятком випадків, коли йдеться про зловживання правом» [11].

Отже, тільки комплексний аналіз результатів роботи слідчого по розкриттю злочину, викриттю винних осіб, відшкодування шкоди потерпілим, а також суттєвих особливостей конкретного провадження (його обсягу, складності, специфіки методики та тактики розслідування, кількості та поведінки учасників), часової тривалості та стану процесуальних строків дозволяє об'єктивно визначити, чи є розслідування ефективним. Залежно від цього висновку керівника органу досудового розслідування і вирішується питання про застосування відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування. У зв'язку із наведеним видається обґрунтованою письмова вказівка заступнику начальника відділу-начальнику СВ Луцького ВП ГУНП у Волинській області полковнику поліції О.С. Карпуку щодо усунення слідчого СВ Луцького ВП ГУНП у Волинській області Сонюк І.О. від подальшого розслідування кримінального провадження № 12016030010001717 від 19.04.2016 р. за фактом умисного заподіяння нестановленими особами тілесних ушкоджень гр-ну Д. Ця вимога належно обґрунтована наступними аргументами. Вивченням кримінального провадження встановлено, що вказаний слідчий самоусунувся від виконання покладених на нього КПК України обов'язків, зокрема, щодо забезпечення ефективного та своєчасного проведення досудового розслідування, здійснення кримінального провадження у розумні строки. Незважаючи на те, що ще під час його допиту 19.04.2016 р. потерпілий вказав на одну з осіб, які його побили, а також на свідка злочину, який є працівником Луцького ВП ГУНП. Але зазначені особи до цього часу не допитані. Наявні ж у матеріалах провадження доручення слідчого про встановлення і привід таких осіб, надані в порядку ст. 40 КПК України оперативним підрозділам міського відділу поліції, у дійсності до адресатів не направлялись. Не з'ясувалось слідчим, у встановленому законом порядку, і чи ведеться відеоспостереження на місці скоєння злочину. З метою усунення допущених порушень вимог КПК України при провадженні досудового розслідування, процесуальним керівником у провадженні 04.07.2016 р. надано письмові вказівки. У той же час, незважаючи на встановлення контрольного терміну інформування місцевої прокуратури про результати розслідування, у вказаний термін будь-якої інформації надіслано не було. Вивченням матеріалів кримінального провадження встановлено, що станом на 29.07.2016 р. слідчим не виконано жодної із наданих йому вказівок, чим грубо порушено вимоги ч. 4 ст. 40 КПК України. Наведені факти вказують на відсутність, впродовж тривалого часу, ефективного розслідування у вказаному провадженні з боку слідчого І.О. Сонюк На цій фактичній підставі прокурор вимагав негайно вирішити питання про відсторонення слідчого І.О. Сонюк від проведення досудового розслідування та призначити іншого слідчого, про що інформувати місцеву прокуратуру [12]. На нашу думку, наведена сукупність порушень (невчинення об'єктивно необхідних та можливих слідчих дій, невиконання письмових вказівок слідчим, порушення вимог розумності строків провадження) становить підставу для застосування відсторонення слідчого.

Ми вже згадували, що ч.1 ст. 40 КПК покладає на слідчого обов'язок проведення розслідування законно та своєчасно. Тому, на нашу думку, Г.В. Денісовою, І.О. Локтіоновим цілком слушно вказано, що логічно було б передбачити відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування при порушенні кримінального процесуального закону. Як приклад, науковці наводять

п. 5 ч. 2 ст. 35 КПК Республіки Білорусь, у якому передбачено, що керівник слідчого органу уповноважений відстороняти слідчого від подальшого розслідування, якщо ним допущено порушення вимог КПК Республіки Білорусь [1, с. 308; 13, с.327]. Але вони разом із цим пропонують відмовитися від використання критерію ефективності розслідування при вирішенні питання про заміну слідчого. Таким чином, автори пропонують повернутись до регулювання цього аспекту у КПК 1960 р., у п. 10 ст. 227 якого було передбачене повноваження прокурора щодо усунення особи, яка провадить дізнання, або слідчого від дальшого ведення дізнання або досудового слідства за порушення закону при розслідуванні справи. Вказаний підхід ми не поділяємо, оскільки формально законне та своєчасне розслідування може бути безрезультатним. Не викликає сумнівів і те, що забезпечення ефективності розслідування не може виправдати порушень кримінально-процесуального закону. На наш погляд, законність, своєчасність та ефективність досудового розслідування повинні комплексно забезпечуватися слідчим у кожному кримінальному провадженні.

О.В. Баулін та Н.С. Карпов, досліджуючи забезпечення процесуальної самостійності та незалежності слідчого за КПК 1960 р., висловили свого часу думку, що законодавець повинен чітко вказати, які порушення можуть потягнути усунення слідчого від проведення досудового слідства. Вчені висловили думку, що «такими повинні бути грубі порушення правил проведення слідчих дій; застосування незаконних методів впливу на осіб; невиправдане зволікання з прийняттям процесуальних рішень і порушення процесуальних строків; створення завад у реалізації прав учасників процесу» [14, с. 152]. На нашу думку, це уточнення не заслуговує на підтримку, оскільки чітко дає зрозуміти як самим слідчим, так і усім іншим, що «негрубі» порушення норм кримінально-процесуального закону допустимі і негативних наслідків для слідчого не повинні створювати.

Більш актуальною, на нашу думку, є думка М.Й. Курочки, П.М. Каркача, що практика відсторонення слідчого від розслідування спрямована на врахування характеру порушень, обставин справи, наслідків, що настали або могли настати, а також даних про осіб, які провадять слідство, в кожному конкретному випадку [15, с. 268].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, тільки комплексний аналіз результатів роботи слідчого по розкриттю злочину, викриттю винних осіб, відшкодування шкоди потерпілим, а також суттєвих особливостей конкретного провадження (його обсягу, складності, специфіки методики та тактики розслідування, кількості та поведінки учасників), часової тривалості та стану процесуальних строків дозволяє об'єктивно визначити, чи є розслідування ефективним. Залежно від цього висновку керівника органу досудового розслідування і вирішується питання про застосування відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування.

На нашу думку, є підстави переглянути виклад п. 8 ч. 2 ст. 36 КПК та п. 2 ч. 2 ст. 39 КПК, доповнивши підстави для відсторонення слідчого від проведення розслідування вказівкою на порушення слідчим обов'язку законності та своєчасності кримінального провадження, замінивши словосполучення «неефективного досудового розслідування» на «порушення слідчим обов'язку проводити процесуальні дії законно та своєчасно, неефективного досудового розслідування».

Джерела та література

1. Локтіонов І.Ю. До питання про деякі повноваження керівника органу досудового розслідування / І.Ю. Локтіонов // Держава і право. – 2013. – Вип. 61. – С. 307-308.
2. Матеріали кримінального провадження №12016030010003040 від 07.07.2016 р. – Архів прокуратури м. Луцька.
3. Матеріали кримінального провадження № 42012020010000029 від 12.12.2012 р. – Архів прокуратури м. Луцька.
4. Рішення ЄСПЛ у справі «Машенко проти України» від 11.06.2015 р.
5. Рішення ЄСПЛ у справі «Шіліх проти Словенії» від 9 квітня 2009 р.
6. Рішення ЄСПЛ у справі «Олейнікова проти України» від 15 грудня 2011 р.
7. Рішення ЄСПЛ у справі «Муравська проти України» від 13 листопада 2008 р.
8. Рішення ЄСПЛ у справі «Гонгадзе проти України» від 01 травня 2014 р.
9. Рішення ЄСПЛ у справі «Космат та інші проти України» від 15.01.2015 р.
10. Рішення ЄСПЛ у справі «Поживотько проти України» від 17 жовтня 2013 р.
11. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ України «Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення» від 17.10.2014 р.
12. Матеріали кримінального провадження №120160300101717 від 19.04.2016 р. – Архів прокуратури

м. Луцька.

13. Денісова Г.В. Відмежування відводу та заміни службових осіб від участі у кримінальному провадженні / Г.В.Денісова // Держава і право. – 2014. – Випуск 64. – С. 324-330.

14. Баулін О.В., Карпов Н.С. Процесуальна самостійність і незалежність слідчого та їх правові гарантії. Під ред. проф. З.Д. Смітєнко / О.В. Баулін, Н.С. Карпов. – К.: НАВСУ, 2001. – 232 с.

15. Прокурорський нагляд в Україні: підручник / За ред. проф. Е.О.Дідоренка. – К.: Цент навч літер, 2005. – 424 с.

Крикунов А. Неэффективность досудебного расследования как основание для отстранения следователя от осуществления уголовного производства. В статье анализируется законодательный термин «неэффективность предварительного расследования» (п.8 ч.2 ст. 36 УПК Украины), который выступает дискреционным основанием для отстранения следователя от осуществления уголовного производства. Рассмотрены научные подходы, прецеденты Европейского Суда по правам человека, следственно-прокурорская практика правоприменения. На почве проведенного исследования сделан вывод, что только комплексный анализ результатов работы следователя по раскрытию преступления, изобличению виновных лиц, возмещение ущерба потерпевшим, а также существенных особенностей конкретного производства (его объема, сложности, специфики методики и тактики расследования, количества и поведения участников), длительности и состояния процессуальных сроков позволяет объективно определить, является ли расследование эффективным. В зависимости от этого вывода руководителя органа досудебного расследования и решается вопрос о отстранении следователя от дальнейшего проведения досудебного расследования. По мнению автора, есть основания пересмотреть изложение п. 8 ч. 2 ст. 36, п. 2 ч. 2 ст. 39 УПК Украины, дополнив основания для отстранения следователя от проведения расследования указанием на нарушение следователем обязанности законности и своевременности уголовного производства, заменив словосочетание «неэффективного досудебного расследования» на «нарушение следователем обязанности проводить процессуальные действия законно и своевременно, неэффективного досудебного расследования».

Ключевые слова: следователь, прокурор, руководитель органа расследования, неэффективность предварительного расследования, отстранение следователя, уголовное производство.

Krykunov O. Ineffectiveness of the Pre-trial Investigation as the Basis for Removing of the Inquirer from the Conduct of Criminal Proceedings. The article analyzes the legislative term «ineffectiveness of pre-trial investigation» (Item 8, part 2, Article 36 of the Criminal Procedural Code of Ukraine), which serves as a discretionary basis for the removing of an inquirer from the conduct of criminal proceedings. The scientific approaches, precedents of the European Court of Human Rights, investigative and prosecutorial practice are considered. On the basis of the research, it was concluded that only a comprehensive analysis of the results of the inquirer's work on the disclosure of a criminal offense, the identification of guilty persons in his commission, the reimbursement of injuries to victims, as well as the essential features of a particular proceeding (its volume, complexity, specifics of the methodology of investigation, the number and behavior of participants), the length of time and the state of the procedural time-frame allows you to objectively determine if the research is effective. Depending on this conclusion, the head of the pre-trial investigation institute, the issue of the application of removal of the inquirer from the arbitrary proceedings is being resolved. According to the author, there are grounds to reconsider the statement of paragraph 8 part 2 of Art. 36, Clause 2, Part 2, Art. 39 of Criminal Procedural Code of Ukraine, supplemented the grounds for removing the inquirer from the investigation by indicating that the inquirer was obliged to carry out his activity legally and in a timely manner, replacing the phrase «ineffective pre-trial investigation» on «violating the investigator's duty to conduct procedural actions legally and in a timely manner, ineffective pre-trial investigation»

Key words: inquirer, prosecutor, head of the investigation institute, ineffectiveness of the preliminary investigation, removing of the inquirer, criminal proceedings.